

Sjøpattedyrutvalget 2010

Bergen, 19.-20. oktober

- 1. Tilstede:** Arne Bjørge, Lars Folkow, Livar Frøyland, Tore Haug, Dag Hjermand, Kit Kovacs, Petter Kvaldheim, Kjell T. Nilssen, Mette Skern-Mauritzen, Janneche Utne Skåre, Lars Walløe, Øystein Wiig, Egil Ole Øen, Nils Øien.

Forfall: Kevin Glover.

Observatører: Ole-David Stenseth, FKD, Guro Gjelsvik og Hild Ynnesdal, Fiskeridirektoratet.

- 2. Merknader til innkallingen og godkjenning av agenda**

Det var ingen merknader til innkallingen og den utsendte agendaen ble vedtatt (**ANNEX 1**). Rapporten nedenfor er strukturert i samsvar med agendaen og anbefalinger om forskning og tiltak i 2011 som utvalget har gitt høyest prioritet er sammenfattet i egen tabell til slutt i rapporten (Tabell 3).

- 3. Oppfølging av utvalgets tilrådninger fra 2009**

På sitt møte 11.-12. november 2009 vedtok Utvalget seksten tilrådninger om forskning og forvaltning. Tiltak for oppfølging av tilrådingene er vist i **ANNEX 2**. Utvalget tar til etterretning at noen av anbefalingene foreløpig ikke er fulgt opp, men sier seg tilfreds med progresjonen i arbeidet med gjennomføring av de øvrige tilrådingene.

- 4. Hvalbestander**

4.1 Orienteringer

Nils Øien orienterte om de årlige hvaltellingene og tallrikhetsestimater for vågehval og andre arter som registreres på toktene. Øystein Wiig orienterte om studier og satellittmerking av grønlandshval.

4.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- Utvalget konstaterer at gjeldende norsk hvalfangstpolitikk slår fast at bestanden av vågehval skal overvåkes i samsvar med protokoll utarbeidet som en del av IWCs RMP, og at kvotene fastsettes i overensstemmelse med en prosedyre utarbeidet av IWCs Vitenskapskomité. Utvalget forutsetter at Havforskningsinstituttet sørger for videreføring av hvaltellingene etter IWCs protokoll og med tilstrekkelig innsats slik at tallrikhetsestimatene får den presisjon som er nødvendig for anvendelse i RMP (dvs innenfor de usikkerhetsgrensene IWC setter for bruk i RMP).
- Utvalget tar til etterretning at hele fangsten av vågehval i 2010 foreløpig ikke er fordelt på områder, og tilrår at dagens ordning for kvotefastsettelse på vågehval basert på IWCs RMP med tuningnivå 0,60, videreføres og legges til grunn for resterende sesonger av inneværende seksårsperiode. Ubenyttet kvote kan overføres fra ett år til neste innen samme seksårsperiode. Utvalget foreslår at en økning av kvoten som følge av overføringer fra ett år til neste, blir forklart ved kunngjøring av kvoten.
- Utvalget tilrår en fortsettelse av forskning på grønlandshvalen, som av IUCN er karakterisert som den mest sårbare bestanden av storhval i verden. Det er særlig viktig å få avdekket fordelingsområder, trekkruer og bestandsforhold. Dette er nødvendig grunnlagsinformasjon for en fremtidig tiltaksplan for bevaring av arten.

- 5. Selbestander**

5.1 Orienteringer

Tore Haug orienterte om tokt til Vesterisen for prøvetakning av klappmyssens reproduksjon og helsetilstand, bestandssituasjonen, og om fangst av grønlandssel og klappmyss i Vesterisen og grønlandssel i Østisen, samt tilrådning om kvoter for 2011. Kjell T. Nilssen orienterte om tellinger og kvotetilrådning på havert og steinkobbe. Kit Kovacs orienterte om de arktiske selartene.

5.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- Utvalget gir sin tilslutning til ICES sine kvoteanbefalinger for 2011 for grønlandssel og klappmyss og anbefaler at forvaltningsprinsipper og høstingsregler utarbeidet av ICES legges til grunn for endelig kvotefastsettelse.
- Utvalget er tilfreds med at det våren 2010 ble gjennomført et tokt til Vesterisen for prøvetakning og kartlegging av klappmyssens reproduksjon og helsetilstand. Utvalget tilrår at analyser av innsamlede prøver blir gitt høy prioritet og at resultatene blir presentert for Utvalget neste år.

- I 2009 stilte Utvalget spørsmål om den observerte nedgangen i ungeproduksjonen av klappmyss i Vesterisen og grønlandssel i Kvitsjøen kan skyldes endrete kasteområder som følge av mindre eller dårligere is på de tradisjonelle kasteområdene og anbefalte flysurvey med dekning av større områder. Utvalget tar til etterretning at et flysurvey med utvidet dekning i Vesterisen ikke ble gjennomført, men sier seg tilfreds med at PINRO gjennomførte et survey som i tillegg til Kvitsjøen også dekket farvannet øst for Kapp Kanin.
- Utvalget tar til etterretning at Havforskningsinstituttets tilråding om kvoter på kystsel for 2011 er i samsvar med forvaltningsplanene og de forvaltningsprinsippene Stortinget ga sin tilslutning til ved behandling av St. meld. nr. 46 (2008-2009). Utvalget tilrår derfor at Havforskningsinstituttets tilråding legges til grunn for forvaltning av kystsel i 2011. Tilrådingen om kvoter på havert (Tabell 1) er gitt med formål å stabilisere bestanden på et nivå slik at en årlig ungeproduksjon på 1200 unger kan registreres med Havforskningsinstituttets tellemetode. Tilrådingen om kvoter for steinkobbe (Tabell 2) er gitt med formål å stabilisere bestanden på et nivå slik at ca 7000 hårfellende steinkobber kan registreres med Havforskningsinstituttets tellemetode.

Tabell 1. Haverten er inndelt i tre forvaltningsområder og anbefalt kvote er gitt for hvert av disse. Årlig ungeproduksjon og estimert totalbestand av havert er vist der en omregningsfaktor på 4.0 og 4.7 er brukt mellom antall unger og total bestand. De gitte bestandstallene inkluderer ungeproduksjonen.

Region	1996-1998		2001-2003		2006-2008		2011
	Ungeprod.	Bestand	Ungeprod.	Bestand	Ungeprod.	Bestand	Anbefalt kvote
Lista-Stad			35	175-200	43	215-245	60*
Stad-Lofoten	728	3600-4150	940	4700-5350	943	4715-5375	250
Vesterålen-Varanger		ca. 1000	184	900-1050	283	1400-1600	150**
Totalt		4600-5145	1159	5775-6600	1269	6330-7220	460

* I området Lista-Stad anbefales en kvote på 60 havert, basert på at havert fra britiske kolonier tidvis har tilhold i dette området.

** Kvoten i Troms og Finnmark er foreslått som 10 % av bestandsstørrelsen, basert på at russiske haverter har tilhold i området i deler av året. Det tilrås at kvoten fordeles med 50 havert i Troms og 100 havert i Finnmark.

Tabell 3. Bestandsstrukturen hos steinkobbe er ikke kartlagt og steinkobbene deles inn i administrative, fylkesvise forvaltningsområder. Tabellen viser tilråding om kvote på steinkobbe for 2011 og tellinger som ligger til grunn for tilrådingen. Tellingene i 2009-2010 er ikke landsdekkende og bare delvis dekkende for Sogn og Fjordane (indre Sognefjord) og Rogaland (Lysefjord). Tellingene i 2009-2010 i Finnmark omfatter 306 steinkobber i områder som ikke har vært tallet tidligere.

Fylke	Telling 1996-1999	Telling 2003-2006	Telling 2009-2010	Anbefalt kvote 2011
Østfold	289	266		15
Vestfold	61	7	5	0
Telemark	0	45	44	0
Aust-Agder	0	10	0	0
Vest-Agder	0	0		0
Rogaland	513	360	(92)	15*
Sogn & Fjordane	714	325	(67)	0
Møre & Romsdal	1072	477		0
Sør-Trøndelag	1296	1527		115
Nord-Trøndelag	173	138		5
Nordland	2129	2466		185
Troms	557	727		55
Finnmark	661	590	919	70**
Totalt	7465	6938		460

* Det anbefales at jaktforbudet i Lysefjorden opprettholdes.

** Det anbefales at det midlertidige jaktforbudet i Porsangerfjorden videreføres for 2011.

- Fordi det er en uoverensstemmelse mellom opinionens meninger om kystselbestandenes størrelse og resultater fra Havforskningsinstituttets overvåkning, tilrår Utvalget en økt kommunikasjon til opinionen om overvåkningsaktivitet på kystsel.
- Utvalget uttrykker bekymring for at isforholdene de senere årene har vært lite egnet for å gi ringselene tilstrekkelig beskyttelse i reproduksjons- og dieperioden. Det synes å være en nedgang i ungeproduksjonen og undrestreker behovet for overvåkning av arktiske arter som er avhengig av is for å gjennomføre sin livssyklus. Ved Svalbard gjelder dette i første rekke ringsel og storkobbe der det også kan være behov for å tilpasse overvåkningsmetodikk til endrede isforhold.

6. Sjøpattedyr i økosystemene

6.1 Orienteringer

Dag Hjermand orienterte om framdrift i arbeidet med aktuelle tilnærminger for flerbestandsmodellering. Lars Folkow orienterte om aktuelle metoder for estimering av sjøpattedyrs konsum basert på dyrenes fysiologi. Mette Skern-Mauritzen om romlig modellering av bardehval og kvitnos i Barentshavet i forhold til utbredelse av potensielle byttedyr. Kjell T. Nilssen orienterte om tokt for satellittmerking av grønlandssel og Tore Haug refererte fra undersøkelser av grønlandsselens diett i Barentshavet basert på studier av fettsyrer.

6.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- For å oppfylle kravene om økosystembasert forvaltning (implementert gjennom internasjonale overenskomster og Havressursloven) understreket Utvalget betydningen av å intensivere arbeidet med operative flerbestandsmodeller. Det er viktig å gjennomføre simuleringer for å få testet egenskapene til ulike modelltyper. Utvalget gjentar sin tilrådning om finansiering av et simuleringsprosjekt i regi av NAMMCO for testing av modell-tilnærminger som Gadget, EcoPath med EcoSim og regresjonsbasert modellering.
- Estimerer av sjøpattedyrenes konsum bygger på informasjon om dyrenes energimetabolisme. Kunnskap om energimetabolismen hos sentrale arter som grønlandssel og klappmyss bør styrkes for å forbedre estimatene av deres konsum til bruk i flerbestandsmodeller.
- Grønlandssel er en toppredator med stor biomasse i Barentshavet. Grønlandsselen kan veksle mellom flere arter byttedyr og i sammenheng med utprøving av flerbestandsmodeller er det særs viktig å få oppdaterte data om grønlandsselens diett. Det synes også som om det har skjedd endringer i grønlandsselens utbredelse på beiteområdene. Utvalget tar til etterretning at ingen grønlandssel ble fanget og satellittmerket i 2010. Utvalget tilrår derfor at det planlagte programmet med satellittsporing av grønlandssel gjennomføres i samarbeid med russiske forskere og at sel merkes i Kvitsjøen i 2011.
- Utvalget anbefaler at innsamling av diettdata fra den kommersielle vågehvalfangsten videreføres. For de andre bardehvalene er data om mageinnhold ikke tilgjengelig. Her er romlige hvaldata fra økosystemtoktene av særdeles stor betydning, ikke minst fordi det også samles simultane data om forekomst av potensielle byttedyr. Simultane data fra flere trofiske nivåer er av sentral betydning for flerbestands- og økosystemstudier. Utvalget understreker betydningen av at økosystemtoktene videreføres og gjerne utvides i tid og rom. Utvalget understreker også betydningen av å få bedre fordelingsdata på store zooplankton (krill og amfipoder).
- Utvalget tar til etterretning at det nå er etablert en ordning der en ved hjelp av Kystreferanseflåten får data som er egnet til å overvåke bifangst av sjøpattedyr, og forutsetter at ordningen videreføres på minst dagens nivå.
- Utvalget noterer seg at kystfiskere erfarer en betydelig konflikt med kystsel, men at det er lite konkret dokumentasjon på hva slags skade de erfarer og omfanget av disse skadene. Også fra oppdrettsnæringen rapporteres det om problemer med kystsel. Utvalget tilrår at næringen selv involveres i dokumentering av skade og skadeomfang, og at slik dokumentasjon legges til grunn for et samarbeid med næringen om å utvikle avbøtende tiltak. Utvalget anbefaler at Fiskeri- og Havbruksnæringens Forsøksfond bidrar til finansiering av studier av konflikt mellom næring og kystsel.

7. Miljøforhold som kan påvirke sjøpattedyr

7.1 Orienteringer

Janneche Utne Skåre orienterte om miljøgiftsituasjonen og effekter på sjøpattedyr, Petter Kvadsheim om sonar, seismikk og sjøpattedyr. I sitt innlegg om arktiske, isavhengige arter la Kit Kovacs vekt på klimaendringenes betydning for isforhold som igjen påvirker artenes reproduksjon, særlig hos ringsel (jfr. pkt 5.3).

7.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- Utvalget tar til etterretning at konsentrasjonen av PCB og DDT og deres metabolitter er nedadgående hos sjøpattedyr generelt, men at det er en forsinkelse i nedgangen hos noen arktiske bestander. Konsentrasjonen av ”nye” miljøgifter, som bromerte forbindelser produsert som flammehemmere og perfluorerte forbindelser som PFOS (overflateaktive stoffer), er derimot fortsatt økende. Utvalget gjentar sin tilrådning om at det er viktig å overvåke forekomst og nivåer av relevante miljøgifter og deres aktive metabolitter.
- Klimaendring kan også påvirke infeksjonssykdommer hos sjøpattedyr da høyere temperaturer kan resultere i en nordligere utbredelse av ulike patogener. Utvalget vil derfor også anbefale studier av patogen-sjøpattedyr interaksjoner og mulig forbindelse med klimaforandring og miljøgifteksponering.
- Utvalget er tilfreds med at Forsvaret har innført en ”vær varsam” protokoll (SONATE) for bruk av mellom- og lavfrekvente sonarer i områder med sjøpattedyr. Videre tar utvalget til etterretning at tilsvarende protokoll ikke er innført med hensyn til seismikk, og tilrår at det utarbeides en protokoll for seismiske survey i norske farvann med sjøpattedyr.
- Utvalget tar til etterretning at i flere land er det innført en ”ramp-up” prosedyre ved starten av seismikkskyting eller bruk av militære sonarer. Virkningene av en slik prosedyre er imidlertid ikke dokumentert og utvalget tilrår derfor at effekten av ”ramp-up” blir studert og dokumentert. Videre forskning på negative effekter av sonar og seismikk på sjøpattedyr bør i hovedsak finansieres av problemeierne (FD og OED).
 - Global temperaturøkning fører til dramatiske endringer i Arktis der særlig utbredelsen av havis er i rask tilbakegang. Flere arter er sterkt knyttet til ishabitat (grønlandshval, narhval, hvithval, ringsel, storkobbe, hvalross, grønlandssel, klappmyss og isbjørn) og deres fortsatte eksistens kan være truet av klimaendringene. Utvalget gjentar sin tilrådning om overvåking av effekter av klimaendringene på disse artene, dette gjelder både utbredelse, reproduksjon, og eventuelle nye patogener som følge av høyere temperatur.

8. Helseeffekter av sjøpattedyrprodukter

8.1 Orienteringer

Livar Frøyland orienterte om framdrift i arbeidet med å dokumentere helsegevinst ved inntak av omega-3 fettsyrer fra sjøpattedyr.

8.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- Utvalget tar til etterretning at studier av positive helseeffekter av sjøpattedyroljer videreføres, men gjentar sin anmodning om en fullskala klinisk undersøkelse for å dokumentere effektene. En slik undersøkelse bør tilfredsstillende både myndighetenes og næringens behov for dokumentasjon. Det ble understreket at industrien bør ta økt ansvar for produktutvikling/kommersialisering.

9. Avlivningsmetodikk

9.1 Orienteringer

Egil Øen orienterte om et IWC-arbeidsmøte hvor en gikk gjennom aktuelle metoder for å frigjøre storhval som har gått seg fast i fiskeredskap eller andre innretninger. Arbeidsmøtet konkluderte med at dersom det ikke er mulig å sette fri hval som har gått seg fast, eller at hvalene er så skadet at de ikke vil overleve selv om de blir satt fri, skal en vurdere avlivning for å redusere dyrenes lidelser. Videre konkluderte arbeidsmøtet med at det finnes hensiktsmessige metoder til dette formålet.

9.2 Sjøpattedyrutvalgets uttalelser

- Utvalget tar til etterretning tilrådingene fra IWCs arbeidsmøte på storhval og tilrår at Egil Øen utarbeider utkast til en protokoll for avlivning av skadet eller strandet hval for å redusere lidelser ved en langsom død.
- Utvalget gjentok sin tilråding om at det er behov for å forbedre vitenskapelig dokumentasjonen av effekten av gjeldende bedøvnings- og avlivningsmetode i forbindelse med fangst av sel, som for eksempel effektiviteten av bruk av hakapik.

10. Rapportering

Utkast til rapport fra møtet vil bli sendt utvalgets medlemmer for merknader og godkjenning før rapporten oversendes FKD og Fiskeridirektoratet.

Bjørge orienterte om at han og instituttet har fått en rekke positive tilbakemeldinger om rapporten Sjøens pattedyr 2010 som særnummer av *Fisken og havet*. Avdeling for samfunnskontakt og kommunikasjon arbeider med å finne finansiering av en oversettelse til engelsk.

11. Neste møte i Sjøpattedyrutvalget

11.1 Tid og sted for neste møte

For å få Sjøpattedyrutvalgets tilrådingene i tide til fiskerimyndighetenes høringsmøter med næringene og andre berørte parter, vil neste møte i Utvalget sannsynligvis gjennomføres i andre halvdel av oktober 2011. Neste møte vil bli lagt til Tromsø.

11.2 Foreløpig sakliste for 2011

Utvalgets leder utarbeider forslag til sakliste for 2011 og sender den til FKD, Fiskeridirektoratet og Utvalgets medlemmer for merknader i god tid forut for neste møte.

12. Heving av møtet

Møtet ble hevet 20.10.2010 kl 15:00.

Tabell 3. Sammendrag av Sjøpattedyrutvalgets viktigste tilrådninger om forskning og tiltak for 2011

<i>Tilrådning om vågehval</i>
Havforskningsinstituttet må sørge for videreføring av hvaltellingene etter IWCs protokoll og med tilstrekkelig innsats slik at tallrikhetsestimatene får den presisjon som er nødvendig for anvendelse i RMP.
Grunnkvoten for vågehval i inneværende seksårsperiode ligger fast slik den er fastsatt i samsvar med IWCs RMP og tuningnivå 0,60. Fangstknoten på vågehval for 2011 fastsettes etter at alle fangstene i 2010 er fordelt på område og med adgang til å overføre ubenyttet kvote fra et år til neste innen samme seksårsperiode. Økning av kvoten som følge av overføringer bør forklares ved kunngjøring av kvoten.
<i>Tilrådning om grønlandssel og klappmyss</i>
Utvalget gir sin tilslutning til ICES sine anbefalinger om forvaltning av grønlandssel og klappmyss for 2011.
Analyse av de biologiske prøvene som ble samlet inn i Vesterisen i 2010 for å kartlegge klappmyssens reproduksjon og helsetilstand bør gis høy prioritet og resultatene legges fram for utvalget i 2011.
Utvalget gjentar sin anmodning om at rekognoseringsflygning blir gjort utenfor de tradisjonelle kasteområdene for klappmyss i Vesterisen for å se om endrede isforhold har ført til forskyning av kasteområdene.
<i>Tilrådning om havert og steinkobbe</i>
Utvalget viser til at Havforskningsinstituttets tilrådning om forvaltning av havert og steinkobbe for 2011 er utarbeidet i samsvar med prinsippene i forvaltningsplanene og de politiske mål som er satt for bestandsstørrelse. Utvalget slutter seg derfor til instituttets tilrådning om jaktkvoter på 460 havert og 460 steinkobber for 2011.
<i>Tilrådning om arktiske selarter</i>
Utvalget anbefaler sterkt at det iverksettes bestandsovervåkning av arktiske, isavhengige arter som ringsel, storkobbe og hvalross. Endringer i isforhold gjør det også nødvendig å vurdere endringer i overvåkningsmetodikk.
<i>Tilrådning om sjøpattedyr i økosystemene</i>
Arbeidet med å utvikle operative flerbestandsmodeller må intensiveres. Det er viktig å gjennomføre simuleringer for å få testet egenskapene til ulike modelltyper. Utvalget tilrår finansiering av et simuleringssjøl i regi av NAMMCO for testing av egenskapene til ulike modell-tilnæringer.
Utvalget anbefaler studier av energimetabolisme hos sentrale arter som grønlandssel og klappmyss for å øke nøyaktigheten av konsumestimater til bruk i flerbestandsmodeller.
Det planlagte programmet med satellittsporing av grønlandssel i Barentshavet bør gjennomføres med merking av sel i Kvitsjøen i 2011. Resultatene bør legges til grunn for eventuelt å designe et prøvetakningsprogram.
Innsamling av diettdata fra den kommersielle hvalfangsten bør videreføres. For de store bardehvalene er data om mageinnhold ikke tilgjengelig. Her er hvaldata fra økosystemtoktene av særdeles stor betydning ikke mist fordi det også samles simultane data om forekomst av potensielle byttedyr. Simultane data fra flere trofiske nivå er av sentral betydning for flerbestands- og økosystemstudier. Utvalget understreker betydningen av at økosystemtoktene videreføres og gjerne utvides i tid og rom og påpeker behovet for bedre fordelingsdata på store zooplankton (krill og amfipoder).
Global temperaturøkning fører til dramatiske endringer i Arktis der særlig utbredelsen av havis om sommeren er i rask tilbakegang. Flere arter er sterkt knyttet til ishabitat (grønlandshval, narhval, ringsel, storkobbe, hvalross, grønlandssel og klappmyss) og deres fortsatte eksistens kan være truet av klimaendringene. Utvalget vil sterkt anbefale overvåkning av effekter av klima på disse artene.
Kystreferanseflåten samler inn data som er velegnet til å overvåke bifangst av sjøpattedyr, og denne ordningen bør videreføres på minst dagens nivå.
<i>Tilrådning om miljøforhold som kan påvirke sjøpattedyr</i>
Miljøgifter i sjøpattedyr bør overvåkes, særlig i arktiske arter, og fange opp nye giftstoffer
Klimaendring kan resultere i en nordligere utbredelse av ulike patogener som kan medføre infeksjonssykdommer hos sjøpattedyr. Det bør gjennomføres studier av patogen-sjøpattedyr-interaksjoner og mulig forbindelse med klimaforandring og miljøgifteksponering.
Studier av atferdseffekter av militære sonarer bør videreføres og inkludere våre arter av nebbhval og bardehvaler, med spesielt fokus på vågehval. Effekten av en "ramp-up" prosedyre ved bruk av militære sonarer bør dokumenteres.
I forbindelse med seismikkskyting bør effekten av en "ramp-up" prosedyre dokumenteres og ansvarlig myndighet bør innføre retningslinjer som ivaretar hensynet til sjøpattedyr ved seismikkskyting.
<i>Tilrådning om helseeffekter av sjøpattedyrprodukter</i>
Utvalget tilrår fullskala klinisk undersøkelse av helseeffekter ved inntak av oljer fra sjøpattedyr og peker på at en slik undersøkelse bør tilfresstille både myndighetenes og industriens behov for dokumentasjon.
<i>Tilrådning om avlivningsmetoder og dyrevelferd</i>
Egil Øen utarbeider utkast til protokoll (i samsvar med IWCs anbefalinger) for human avlivning av hval som er dødelig skadet av fiskeredskap eller ved stranding, for å redusere lidelser ved en langsom død.
Sel bør prioriteres for videre arbeid for å forbedre dokumentasjonen av avlivningsmetodene.

AGENDA
Sjøpattedyrutvalget møte i 2010
Bergen, 19.-20. oktober

1. **Merknader til innkallingen**
2. **Godkjenning av agenda**
3. **Oppfølging av utvalgets tilrådninger fra 2009**
4. **Hvalbestander**
 - a. Bestands situasjonen
 - i. Vågehval
 - ii. Finnhval
 - iii. Blåhval
 - iv. Knølhval
 - v. Andre arter
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
5. **Selbestander**
 - a. Bestands situasjonen
 - i. Grønlandssel
 - ii. Klappmyss
 - iii. Havert
 - iv. Steinkobbe
 - v. Andre arter
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
6. **Sjøpattedyr i økosystemene**
 - a. Igangværende forskning og kunnskapsstatus
 - i. Sjøpattedyrenes konsum
 - ii. Interaksjons- og økosystemmodellering
 - iii. Direkte interaksjoner
 1. Skade på redskap
 2. Skade på og tap av fangst
 3. Bifangst av sjøpattedyr i fiskerier
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
7. **Miljøforhold som kan påvirke sjøpattedyr**
 - a. Igangværende forskning og kunnskapsstatus
 - i. Miljøgifter
 - ii. Seismikk og sonar
 - iii. Klimaendringer
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
8. **Helseeffekter av sjøpattedyrprodukter**
 - a. Igangværende forskning og kunnskapsstatus
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
9. **Avlivningsmetodikk**
 - a. Igangværende forskning og kunnskapsstatus
 - b. Identifisering av kunnskapsbehov og tilrådning om forskning
 - c. Tilrådning om forvaltningstiltak
10. **Rapportering**
 - a. Rapport til Fiskeri- og kystdepartementet
 - b. Rapport til næring og publikum
11. **Neste møte i Sjøpattedyrutvalget**
 - a. Tid og sted for neste møte
 - b. Foreløpig sakliste 2011
12. **Eventuelt**
13. **Godkjenning av rapport**
14. **Heving av møtet**

Gjennomgang av tiltak som følge av Sjøpattedyrutvalgets tilrådninger fra 2009

<i>Tilråding</i>	<i>Oppfølging</i>
Havforskningsinstituttet må sørge for videreføring av hvaltellingene etter IWCs protokoll og med tilstrekkelig innsats slik at tallrikhestimatene får den presisjon som er nødvendig for anvendelse i RMP.	HI gjennomførte sommeren 2010 telletokt etter IWCs protokoll i farvannene rundt Jan Mayen (CM området)
Helsetilstand hos klappmyss i Vesterisen må kartlegges for å gi svar på hvilke faktorer som kan forårsake den observerte nedgangen i ungeproduksjonen.	I samarbeid med Avdeling for arktisk veterinærmedisin gjennomførte HI et tokt i mars-april 2010 for prøvetaking.
Det bør gjennomføres et flysurvey over betydelig større geografisk område enn de tradisjonelle kasteområdene i Vesterisen for å se om den observerte nedgangen i ungeproduksjonen av klappmyss i Vesterisen skyldes endrete kasteområder som følge av mindre og dårligere is i Vesterisodden.	Denne anbefalingen er ikke gjennomført og avventer finansiering.
Utvalget vil også oppmuntre til at tilsvarende rekognoseringsflygning blir gjort utenfor de tradisjonelle kasteområdene for grønlandssel i Kvitsjøen.	Anbefalingen er gjennomført av PINRO som også vil utvide området i 2011.
Havforskningsinstituttet bør utarbeide kvoteforslag for havert og steinkobbe for 2011 og resten av perioden til neste bestandsestimert foreligger, og legger disse fram for Sjøpattedyrutvalget på neste møte i Utvalget. Kvoteene bør utarbeides i samsvar med prinsippene i de foreslåtte forvaltningsplanene og være innrettet mot å nå de politiske mål som er satt for bestandsstørrelse.	Et skriftlig forslag til kvoter på kystsel ble distribuert Utvalgets medlemmer forut for møtet. Se pkt 5.2.
Arbeidet med å utvikle operative flerbestandsmodeller må intensiveres. Det er viktig å gjennomføre simuleringer for å få testet egenskapene til ulike modelltyper. Utvalget tilrår finansiering av et simuleringsprosjekt i regi av NAMMCO for testing av egenskapene til ulike modell-tilnærminger.	Denne anbefalingen avventer finansiering.
Det planlagte programmet med satellittsporing av grønlandssel i Barentshavet bør gjennomføres snarest og resultatene legges til grunn for eventuelt å designe et prøvetakningsprogram.	Et tokt ble gjennomført sommeren 2010, men ingen sel ble merket.
For de store bardehvalene er data om mageinnhold ikke tilgjengelig. Her er hvaldata fra økosystemtoktene av særdeles stor betydning ikke minst fordi det også samles simultane data om forekomst av potensielle byttedyr. Simultane data fra flere trofiske nivå er av sentral betydning for flerbestands- og økosystemstudier. Utvalget understreker betydningen av at økosystemtoktene videreføres og gjerne utvides i tid og rom.	Ordningen med hvalobservatører på His økosystemtoktene ble videreført i 2010.
Global temperaturøkning fører til dramatiske endringer i Arktis der særlig utbredelsen av havis om sommeren er i rask tilbakegang. Flere arter er sterkt knyttet til ishabitat (grønlandshval, narhval, ringsel, storkobbe, hvalross, grønlandssel og klappmyss) og deres fortsatte eksistens kan være truet av klimaendringene. Utvalget vil sterkt anbefale overvåking av effekter av klima på disse artene.	Utvalget er tilfreds med at det er gjennomført bestandsstudier på grønlandssel, klappmyss og grønlandshval, men uttrykker bekymring for at det ikke er iverksatt overvåking av bestandene på ringsel, storkobbe, hvalross og narhval.
Diettdata fra vågehval bør samles inn fra den kommersielle fangsten, gjerne i kombinasjon med innsamling av spekkprøver for analyse av stabile isotoper og fettsyreprofiler	HI samlet inn diettdata om bord på to kommersielle fartøy sommeren 2010.
Kystreferanseflåten samler inn data som er velegnet til å overvåke bifangst av sjøpattedyr, og denne ordningen bør videreføres på minst dagens nivå.	Denne ordningen ble videreført i 2010.
Miljøgifter i sjøpattedyr bør overvåkes, særlig i arktiske arter, og fange opp nye giftstoffer	Analyser gjennomført på klappmyss, vågehval, hvithval, ringsel og steinkobbe.
Klimaendring kan resultere i en nordligere utbredelse av ulike patogener som kan medføre infeksjonssykdommer hos sjøpattedyr. Det bør gjennomføres studier av patogen-sjøpattedyr-interaksjoner og mulig forbindelse med klimaforandring og miljøgifteksponering.	Denne tilrådingen avventer finansiering.
Studier av atferdseffekter av militære sonarer og seismikk bør videreføres og inkludere våre arter av nebbhval og bardehvaler, med spesielt fokus på vågehval.	Studier av effekter fra militære sonarer videreført av FFI, Seismikk ikke fulgt opp.
Utvalget tok til etterretning de positive og vedvarende (6 måneder) helseeffektene på revmatiske lidelser og tarmbetennelser og -sår av kort tids (10 dager) inntak av selolje, men understreket at det trengs en større klinisk testing av sel/hvalolje mot torskeleverolje eller lakseolje.	Mindre studier er gang, men en større klinisk testing av helseeffekter ved inntak av sjøpattedyroljer gjenstår.
Sel bør prioriteres for videre arbeid for å forbedre dokumentasjonen av avlivningsmetodene.	Denne tilrådingen er foreløpig ikke fulgt opp.